

Варанец А.С., студэнт

Навуковы кіраўнік – Хаменка А.Г.

АЎТАРСКАЕ ПРАЧЫТАННЕ МУЗЫЧНАГА ФАЛЬКЛОРУ Ў СУЧАСНАЙ МАСТАЦКАЙ ТВОРЧАСЦІ

У сучаснай культурнай прасторы Беларусі прагледжваецца хваля цікавасці да фальклору. Працягваюць сваю творчасць даўно створаныя і з'яўляюцца новыя гурты і выканаўцы, якія ўзнаўляюць беларускі фальклор. Ствараюцца праекты, скіраваныя на аднаўленне і прыцягненне цікавасці да народнай творчасці.

Яшчэ на пачатку 2000-х на тэлебачанні існавалі фальклорныя праграмы «Наперад у мінулае», «Спявай, душа», «Несні маёй краіны». Сваю дзейнасць вядуць фестывалі Калядны фэст, Камяніца, Купальскае кола і гэтак далей. На сённяшні дзень у сваёй музыцы элементы беларускага фальклору выкарыстоўваюць такія гурты як Троіца, Палац, Ягорава Гара, Стары Ольса, Vuraj, Shuma, Ілюжан і іншыя. Усё гэта працуе на ўзнаўленне беларускіх традыцый і схіляе да адчування нацыянальнай ідэнтычнасці. Фалькларыстычныя з'явы з цягам часу маюць тэндэнцыю вяртання да аўтэнтычных формаў – формаў, максімальна набліжаных да традыцыі [2, с.118].

Паводле энцыклапедыі беларускай міфалогіі, аўтэнтычны фальклор – гэта традыцыйны фальклор у сваёй спрадвечнай сутнасці і натуральным бытаванні, які захоўвае спецыфічныя рысы, уласцівыя мясцовай традыцыі, характарызуецца ўстойлівым жанравым складам, рэпертуарам, стылем, выканаўчай манерай, асаблівасцямі мовы [3, с.101]. А фалькларыстыка дае магчымасць больш шырокаму колу людзей далучыцца да народнай творчасці.

У сувязі з гэтым, я прапануюваць разгледзець аўтарскае прачытанне фальклору, як працэс яго «рэтрансляцыі».

Рэтрансляцыя – гэта прыём сігналаў на прамежавым пункце лініі сувязі з мэтай іх узмацнення і далейшай перадачы да пункта канчатковага. У гэтым працэсе фальклор у сучаснай апрацоўцы з'яўляецца тым самым прамежковым

пунктам паміж слухачом і першакрыніцай фальклору. Непадгатаванаму слухачу часта бывае складана ўспрымаць аўтэнтычнае выкананне народных песен, таму мы робім для яго «прамежкавы пункт» – аранжыраваны фальклор, які больш зразумелы для яго.

Для таго, каб пабачыць, як працэс рэтрансляцыі можа працаваць на практыцы, мы разгледзім яго на прыкладзе народнай песні «На граной нядзеле». Гэтай песняй суправаджаўся абрад «Провады русалкі», які завяршаў Русальны тыдзень. Ён звязаны з яўленнямі аб заканчэнні сезоннай актыўнасці русалак у траецка-купальска-пятроўскі час [3, с.377]. Гэту песню перапрацавалі адразу некалькі сучасных гуртоў. Я прывяду 3 прыклады яе прачытання. Гурты Shuma, Палац і Vuraj інтэрпрэтавалі яе максімальна адрозна адзін ад аднаго.

Я прапаноўвала людзям, якія не маюць прамога дачынення да народнай творчасці, праслухаць арыгінал гэтай песні і варыянты выканання вышэйпералічаных гуртоў. Наконт першапачатковага выканання былі адрозныя водгукі. Збольшага – людзям было незразумела, нязвыкла, не падабалася. Часта казалі, што не хапае музыкі. Выказваліся наконт таго, што словы накладваюцца адно на адно, і робіцца незразумела. Калі яны чулі гэтую ж песню ў апрацоўцы, яны рэагавалі лепш. Хаця б адзін ці адразу некалькі з прапанаваных варыянтаў – падабаўся. Некаторыя з апрошаных казалі, што ведаюць гэту песню, але не пазнавалі ў гэтых творах тую ж песню, што чулі дагэтуль.

Такія аранжыраваныя песні – гэта пераапрацаваная аўтэнтычная творчасць. Той жа фальклор, але перакладзены на больш звыклую і зразумелую для сучаснага грамадства мову. Менавіта з гэтай прычыны фалькларыстыку можна назваць рэтрансляцыяй фальклору.

З іншага боку – народная творчасць з’яўляецца крыніцай для стварэння новага твора, стварэння аўтарскага фальклора. З цягам часу яго з’яўленне робіцца неабходным, так як быт і традыцыі, якія адлюстраваны ў аўтэнтычным фальклоры, знікаюць ці трансфармуюцца. І на змену яму павінен прыйсці новы фальклор, які будзе адлюстроўваць цяперашні час.

Энергія культурнай традыцыі беларусаў і ў цяперашні час далёка не вычарпана, пра што сведчыць актуальнасць жывых праяўленняў самых розных відаў традыцыйнай культуры ў яе аўтэнтычных формах [3, с.12]. З усяго сказанага можна зрабіць вынік, што фалькларызм – гэта неабходная з’ява, прыступка да разумення і асэнсавання аўтэнтычнага і шлях да стварэння новага фальклору.

1. Кавалёва, Р.М. Фалькларыстычныя даследаванні: Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі. Выпуск 11 / Р.М. Кавалёва. – М: Права і эканоміка, 2014. – 319 с.

2. Мажэйка, М.А. Беларуская культура ва ўмовах глабалізацыі: матэрыялы навуковай канферэнцыі, прысвечанаў 35-годдзю БДУКМ / М.А. Мажэйка. – М: Беларускі дзяжаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў, 2011. – 405 с.

3. Пашкоў, Г.П. Беларускі фальклор. Т.1 / Г.П. Пашкоў. – М: Беларуская энцыклапедыя, 2006. – 832 с.

Василевич Д.В., аспирант

Научный руководитель – Смолик А.И.

РОЛЬ ЭТНОКУЛЬТУРНЫХ АРХЕТИПОВ В ЭПОХУ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

Современный процесс глобализации делает важным исследование значения каждой национальной модели в меняющемся мире, определение её места и роли в общемировом пространстве. Это диктует необходимость новых подходов к осмыслению своеобразия национальных культур, прежде всего таких, которые позволяли бы рассмотреть его с позиции мировых универсалий. Один из возможных методов этого — описание специфики культур на основе анализа наиболее универсальных культурных смыслов. В данной статье для этого предлагается обратиться к общечеловеческим этнокультурным